

“เขาพระอังคาร” แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมด้านพระพุทธศาสนา
บ้านเจริญสุข อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์
“Khao Phra Angkarn”, A Buddhist Cultural Tourist Attraction
Baan Charoen Suk Chaloem Phra Kiat District,
Buri Ram Province

ยโสธารา ศิริภาพระภากร^{1*} สุริยา คลังฤทธิ์² สำเรียง อินทยุ่ง³ และชัยนรินทร์ ทับมะเร็ง⁴
Yasothara Siriphaprapagon^{1*}, Suriya Krangrit², Samroeng Inthayong³
and Chainarin Tubmarerng⁴

Received : March 5, 2023; Revised : April 28, 2023; Accepted : May 1, 2023

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความนี้มุ่งเน้นประโยชน์ของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมด้านพระพุทธศาสนา บ้านเจริญสุข อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ ได้แก่ การไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์และเสริมความเป็นสิริมงคล การได้รับความรู้ ด้านประวัติศาสตร์ความเป็นมา ความสำคัญรวมถึงการถ่ายทอดมรดกด้านภูมิ

¹รองผู้อำนวยการสำนักงานสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดสุรินทร์ แห่งที่ 2 วัดป่าโยธาประสิทธิ์ ตำบลนอกเมือง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์; Deputy Director of the 2nd Surin Provincial Dharma Practice Office, Wat Pa Yotha Prasit, Nok Mueang Subdistrict, Mueang Surin District, Surin Province, Thailand.

²นักวิชาการอิสระ บ้านศาลาสამัคคี ตำบลชบ อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์; Independent academician Ban Sala Samakkhi, Chob Sub-district, Sangkha District, Surin Province, Thailand.

³นักวิชาการอิสระ บ้านตะโก ตำบลโคกยาง อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์; Independent Academician, Ban Tako, Khok Yang Subdistrict, Prakhon Chai District, Buriram Province, Thailand.

⁴คณะเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์; Faculty of Agriculture and Agricultural Industry, Surindra Rajabhat University, Thailand.

*Corresponding Author; e-mail : yasotharar.s@gmail.com

Citation : Siriphaprapagon, Y., Krangrit, S., Inthayong, S. and Tubmarerng, C. (2023). “Khao Phra Angkarn”, A Buddhist Cultural Tourist Attraction Baan Charoen Suk Chaloem Phra Kiat District, Buri Ram Province.

Journal of Academic Surindra Rajabhat. 1(4) : 79-96; DOI : <https://doi.org/10.14456/jasrru.2023.27>

ปัญหาท้องถิ่น เป็นต้น นอกจากนี้ยังเป็นแหล่งท่องเที่ยวเป็นจุดยุทธศาสตร์ที่สำคัญเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การท่องเที่ยวและวัฒนธรรมได้ เขาพระอังคารเป็นพื้นที่มีคนเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวมากมายทำให้เกิดความโดดเด่นและเป็นเอกลักษณ์ประจำท้องถิ่นของจังหวัดบุรีรัมย์ และเป็นที่ยึดเหนี่ยวของนักท่องเที่ยวจากการเผยแพร่ไปตามสื่อต่างๆ เมื่อวิเคราะห์คุณค่าบาทบาทที่ได้จากการท่องเที่ยวที่มีต่อชุมชน

พบว่าความเชื่อของนักท่องเที่ยวมีต่อศาสนาและการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมเกิดผลในด้านเศรษฐกิจชุมชนและเกิดการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมด้านศาสนาและศิลปะได้โดยมีพื้นที่การท่องเที่ยวเป็นสื่อกลางของการแลกเปลี่ยน คุณค่าจากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมด้านศาสนา พบว่าทำให้เกิดเอกลักษณ์ เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านศาสนา ทำให้เกิดรายได้แก่ชุมชน เกิดความโดดเด่นของพื้นที่สามารถพัฒนาสร้างสรรค์ในด้านวัฒนธรรมและศาสนา และประวัติความเป็นมาได้ ผู้เที่ยวเกิดความศรัทธาเลื่อมใส และยังมีส่วนช่วยควบคุมจิตใจและพฤติกรรมได้ คุณค่าด้านอิทธิพลในการท่องเที่ยววัฒนธรรมเชิงศาสนา พบว่า มีความสำคัญทำให้เกิดพลังต่อจิตใจ ทำให้ผู้คนได้ปฏิบัติตามคำสอน เป็นแนวทางปฏิบัติตนตามแบบอย่างที่ดี โดยเฉพาะด้านการดำเนินชีวิต ทำให้บุคคลเว้นข้อห้าม ปฏิบัติตามระเบียบได้เป็นอย่างดี

คำสำคัญ (Keywords) : เขาพระอังคาร, แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม, พระพุทธรูป, อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์

Abstract

This article focuses on the benefits of Buddhist cultural tourist attraction, Ban Charoen Suk, Chaloem Phra Kiat District Buriram Province, including paying homage to sacred things and enhancing the prosperity gaining knowledge In terms of history, importance, including the transfer of heritage of local wisdom, etc., it is also a tourist attraction that is an important strategic point that is beneficial to economic, social, tourism and cultural development. Khao Phra Angkhan is an area that many people come to visit, resulting in the distinctiveness and local identity of Buriram Province. And is well known to tourists from being published in various media. When analyzing the value of the role that tourism has on the community It was found that the beliefs

Citation : ยโสธรา ศิริภาพระภากร, สุริยา คลังฤทธิ์, สำเริง อินทยุ และชัยชนะรินทร์ ทับมะเริง. (2566). “เขาพระอังคาร” แหล่ง

ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมด้านพระพุทธศาสนา บ้านเจริญสุข อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์. วารสารราชภัฏ

สุรินทร์วิชาการ. 1(4) : 79-96; DOI : <https://doi.org/10.14456/jasru.2023.27>

of tourists towards religion and cultural exchange resulted in community economy and cultural exchange in religion and art with the tourism area as a medium of exchange. Religious cultural tourism value was found to cause uniqueness as a source of religious learning generate income for the community The prominence of the area can develop creativity in terms of culture and religion. and history traveler with faith and also contributes to mental control and behavior Influence value in religious cultural tourism found that It is important to give power to the mind. make people follow the teachings It is a guideline to behave according to a good role model. especially in terms of lifestyle cause people to refrain from prohibition follow the regulations very well.

Keywords : Khao Phra Angkhan, Cultural Attractions, Buddhism, Chaloem Phra Kiat District Buriram Province

บทนำ (Introduction)

สังคมในปัจจุบันมีความตระหนักถึงความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมหรือด้านทางศาสนามากขึ้น เช่น การแสวงบุญ กราบไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ เพื่อเสริมความเป็นสิริมงคล พร้อมทั้งได้รับความรู้ด้านประวัติศาสตร์ ความเป็นมา ความสำคัญทั้งยังเป็นการได้เห็นทางศิลปะท้องถิ่น (art) วัฒนธรรมพื้นบ้าน (culture) รวมถึงมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาพื้นบ้านด้วยและทุกวันนี้จะมากขึ้นมีการตื่นตัว ประกอบกับความหลากหลาย ในแต่ละพื้นที่ท้องถิ่นถือเป็นจุดกำเนิดของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและยังเป็นการส่งเสริม ดังจะเห็นว่าการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้เป็น รูปแบบที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวทั้งในประเทศและต่างประเทศได้พยายามที่จะส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในด้านต่าง ๆ ของประเทศตนเองให้มีมิติที่หลากหลาย นอกจากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจะสามารถสร้างรายได้และนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม ระดับ ชุมชน สังคม และระดับภูมิภาค แล้วการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเส้นทางแสวงบุญในมิติทางศาสนา ยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการสืบทอด ศาสนา และวัฒนธรรมประเพณี ภูมิปัญญาในคงอยู่ได้ (โยธธรา ศิริภาพระภากร และคณะ, 2562 : 1-2)

Citation : Siriphaprapagon, Y., Krangrit, S., Inthayong, S. and Tubmarerng, C. (2023). "Khao Phra Angkhan", A

Buddhist Cultural Tourist Attraction Baan Charoen Suk Chaloem Phra Kiat District, Buri Ram Province.

Journal of Academic Surindra Rajabhat. 1(4) : 79-96; DOI : <https://doi.org/10.14456/jasru.2023.27>

กระแสการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจึงได้รับความสนใจเพิ่มสูงขึ้นเนื่องจากแหล่งท่องเที่ยว และมรดกทางวัฒนธรรมของแต่ละพื้นที่ ชุมชนและภูมิภาคมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว ที่ไม่เหมือนกัน เช่น บริบทพื้นที่ ที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยว วัตถุที่ปลูกสร้าง และตำนานพื้นถิ่น เรื่องเล่า ด้านประวัติศาสตร์ กลายเป็นความเป้นมาและความสำคัญที่น่าติดตาม และได้มีการถายทอดมรดกทางวัฒนธรรมสืบเนื่องมาเป้นเวลาหลายยุคสมัย ดังนั้น บทความวิชาการนี้จะเน้น แหล่งท่องเที่ยวด้านพระพุทธศาสนา ถือเป้นการท่องเที่ยววัฒนธรรมอีกทางหนึ่งที่ดูน่าสนใจ เพื่อการวางแผนการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยจะแสดงถึงแนวทางในการพัฒนาการส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวตามเส้นทางแสวงบุญในมิติทางศาสนาโดยคำนึงถึงสำคัญ คุณค่า ประโยชน์ สิ่งที่ได้ ความเข้าใจพร้อมการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณี เพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนต่อไป

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมด้านศาสนา เขาพระอังคาร อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ เป้นจุดพื้นที่หนึ่งที่สำคัญมากในปัจจุบัน ตั้งอยู่บนภูเขาที่เดินทางมากราบไหว้บูชา พระอังคารธาตุที่ประดิษฐานอยู่ภายในบริเวณบนเขา จะมีการเดินทางมาเยอะวันหยุด สัญลักษณ์เขาพระอังคาร เป้นสัญลักษณ์แทนองค์พระพุทธเจ้า โดยผานการท่องเที่ยวอีก ทั้งยังเป้นที่หยุดพักการรับประทานอาหารด้วยเนื่องจากมีตลาดชุมชนที่ทางวัดจัดขึ้นเพราะมีผู้เข้ามาเที่ยวตลอดเวลา มีจุดแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพักผ่อนที่พร้อมให้บริการไปในตัว ทั้งนี้บทความนี้จะนำเสนอจุดสำคัญที่นอกเหนือจากจุดนี้เพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวที่หลากหลายพร้อมการได้รับความสำคัญ พร้อมความหมาย ความเป้นมาทางประวัติศาสตร์ ที่ทำให้ผู้แสวงบุญ ผู้ท่องเที่ยวได้เกิดความรู้ทราบเรื่องอย่างชัดเจน ได้รับผลประโยชน์สูงสุด จากบทความนี้จะมีส่วนเพื่อสร้างความเข้าใจต่อนักท่องเที่ยว และเข้าใจความหมายในลักษณะการท่องเที่ยวด้านศาสนาทั้งยังทำให้ทราบถึงความสำคัญของเขาพระอังคาร เป้นต้น

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมปัจจุบันการแข่งขันในตลาดโลกได้ให้ความสำคัญในการนำเอาวัฒนธรรมมาเป้นส่วนหนึ่งในตัวผลิตภัณฑ์หรือบริการที่ตนจำหน่ายเพื่อสร้างความแตกต่างจากคู่แข่ง สอดคล้องกับกระแสเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ (creative economy) ที่กำลังมาแรง การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมคืออะไร การท่องเที่ยวแบบไหนที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมและประเทศต่างๆ ในโลก มี

Citation : ยโสธรา ศิริภาพระภากร, สุริยา คลังฤทธิ์, สำเริง อินทยุง และชัชชนะรินทร์ ทับมะเริง. (2566). “เขาพระอังคาร” แหล่ง

ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมด้านพระพุทธศาสนา บ้านเจริญสุข อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์. วารสารราชภัฏ

สุรินทร์วิชาการ. 1(4) : 79-96; DOI : <https://doi.org/10.14456/jasru.2023.27>

นโยบายอย่างไรกับรูปแบบการท่องเที่ยวดังกล่าว การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม คือ การท่องเที่ยวเน้นเป็นอุตสาหกรรมหนึ่งที่ได้นำเอาวัฒนธรรมมาเป็นจุดขายเพื่อดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวอเมริกันและยุโรป ที่ต่างสนใจที่จะเรียนรู้วัฒนธรรมมรดกทางประวัติศาสตร์ เยี่ยมชมงานสถาปัตยกรรมและสัมผัสวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในประเทศนั้นๆ รวมถึงการซื้อของที่ระลึกที่เป็นงานหัตถกรรมและ งานฝีมือที่เกิดจากภูมิปัญญาของคนในพื้นที่ นอกจากนี้ (กฤษณ์ท แสงมาศ และคณะ, 2561 : 52) อธิบายการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม ประกอบด้วย ประวัติศาสตร์และร่องรอยทางประวัติศาสตร์ โบราณคดีและพิพิธภัณฑสถาน สถาปัตยกรรมเก่าแก่ดั้งเดิม ศิลปะ หัตถกรรม ประติมากรรม ภาพวาด รูปปั้นและแกะสลักภาพที่เกี่ยวข้องกับศาสนา รวมถึงพิธีกรรมต่างๆทางศาสนา ดนตรี การแสดงละคร ภาพยนตร์ ภาษาและวรรณกรรม วิถีชีวิต เสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย อาหาร ประเพณี วัฒนธรรมพื้นบ้าน เทศกาลต่างๆ และลักษณะงานและเทคโนโลยี ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่นำมาใช้เฉพาะท้องถิ่น ความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมด้านศาสนาถือเป็นการสร้างรายได้ด้วยทางหนึ่งและยังเป็นสิ่งที่ถูกได้รับการเผยแพร่ให้เป็นที่รู้จักของคนทั่วไป ต่างถิ่น ต่างแดน ให้เขามาศึกษาและอาจเป็นจุดขายในการท่องเที่ยวด้วย ตามความหมายของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณค่าทางศิลปะและขนบธรรมเนียมประเพณีที่บรรพบุรุษได้สร้างสม และถ่ายทอดเป็นมรดกสืบทอดกันมาแหล่งท่องเที่ยวประเภทนี้ประกอบด้วยงานประเพณี วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คน การแสดงศิลปวัฒนธรรม สินค้าพื้นเมือง การแต่งกาย เป็นต้น

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมด้านศาสนากับมิติด้านการแสวงบุญ

รูปแบบของการเดินทางท่องเที่ยวหรือที่รู้จักในลักษณะของทัวร์ท่องเที่ยวตามวัดต่างๆ โดยใช้ศาสนสถาน ศาสนวัตถุ ศาสนธรรม และเรื่องราวที่เกี่ยวกับพระเป็นสิ่งที่ดึงดูด (สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสุรินทร์, 2559 : 2) ในกรณีเขาพระอังคาร อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ จะมีเขาพระอังคารที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยวเป็นสิ่งที่ดึงดูดสำหรับเหตุผลที่นักท่องเที่ยวนิยมเดินทางไปไหว้พระพุทธรูปเจ้า และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ระลึกถึงบุคคลต้นแบบในการประพฤติปฏิบัติธรรมเพื่อจะได้เป็นแนวทางไปสู่การปฏิบัติธรรมตามต้นแบบนั้นการท่องเที่ยวแบบแสวงบุญ หมายถึง สามารถให้ความหมายสำคัญ คือ เส้นทางแสวงบุญควรมีองค์ประกอบทวน คือ ภาพนา ปัญญา (วนิดา ขำเขียว, 2558 : 131) โดยทวน คือ ภาพนา เรียกว่า บุญสิกขาซึ่งมีสาระสำคัญเช่นเดียวกับไตรสิกขา โดย

Citation : Siriphaprapagon, Y., Krangrit, S., Inthayong, S. and Tubmarerng, C. (2023). "Khao Phra Angkarn", A

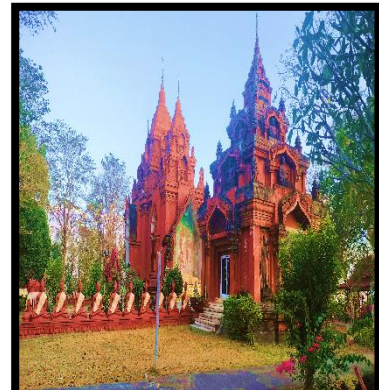
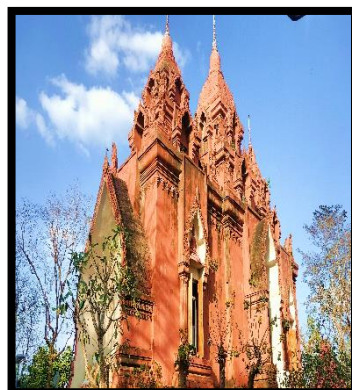

Buddhist Cultural Tourist Attraction Baan Charoen Suk Chaloeam Phra Kiat District, Buri Ram Province.

Journal of Academic Surindra Rajabhat. 1(4) : 79-96; DOI : <https://doi.org/10.14456/jasrru.2023.27>

ทาน คือ การให้การเผื่อแผ่แบ่งปันเพื่อช่วยเหลือกันเพื่อยึดเหนี่ยวสังคมและเพื่อส่งเสริมความดีงาม และการทำสิ่งดี คือ ความมีระเบียบในการดำเนินชีวิตและการอยู่ร่วมกันในสังคมหรือพูดอีกอย่างได้แก่ ความมีวินัยและการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์กติกาในการอยู่ร่วมกัน ภาวนา คือ การทำให้เกิดใหม่ขึ้น ทำให้เป็นขึ้น สิ่งที่ยังไม่เป็นที่ทำใหม่เป็น สิ่งที่ยังไม่มีก็ทำใหม่มีขึ้น (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), 2552) โดยเขาพระอังคาร ถือว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวแบบแสงบุญ เนื่องจากมีพระอังคารธาตุของพระพุทธเจ้า เป็นสิ่งดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาแสวงบุญ ได้จัดวางรูปแบบการทำทาน รักษา ศิล และเจริญภาวนา ดังนี้

ประวัติแหล่งท่องเที่ยวเขาพระอังคาร อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์

ภาพที่ 1 แผ่นป้ายบอกบริบทพื้นที่เขาพระอังคาร (ซ้าย)

ภาพที่ 2 พระอุโบสถจุดกลางเขาพระอังคาร (กลาง)

ภาพที่ 3 จุดกลางเขาพระอังคาร (ขวา)

ที่มา : โยโสธรา ศิริภาพระภากร (2566)

วัดเขาพระอังคารตั้งอยู่ที่ อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยอยู่ห่างจากเขาพนมรุ้ง 20 กิโลเมตร สันนิษฐานว่าสร้างวัดแห่งนี้สร้างขึ้นในยุคเดียวกันกับปราสาทพนมรุ้ง ตัววัดตั้งอยู่บนยอดเขาพระอังคารความสูงประมาณ 320 เมตรจากระดับน้ำทะเล ซึ่งเขาพระอังคารนี้เกิดจากการปะทุของภูเขาไฟในยุคควอเทอร์นารี (Quaternary) ซึ่งมีอายุประมาณ 700,000 ปีมาแล้ว ภูเขาพระอังคารเดิมชื่อว่า “ภูเขาลอย” ตามประวัติลายแทงธาตุพนมกล่าวไว้ว่าเมื่อ พ.ศ. 8 ได้มีพญาทั้ง

Citation : โยโสธรา ศิริภาพระภากร, สุริยา คลังฤทธิ์, สำเริง อินทยุ และชัชชนะรินทร์ ทับมะเรียง. (2566). “เขาพระอังคาร” แหล่ง

ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมด้านพระพุทธศาสนา บ้านเจริญสุข อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์. วารสารราชภัฏ

สุรินทร์วิชาการ. 1(4) : 79-96; DOI : <https://doi.org/10.14456/jasru.2023.27>

5 นำพระอุรังคธาตุของพระพุทธเจ้าไปบรรจุที่พระธาตุพนม จังหวัดนครพนม และอีกส่วนหนึ่งได้นำพระอังคารธาตุของพระพุทธเจ้ามาประดิษฐานบรรจุไว้บนภูเขาลอย ซึ่งเป็นภูเขาที่มีลักษณะสวยงามรูปร่างเหมือนรูปพญาคุชนอนคว่ำหน้า และได้เปลี่ยนชื่อภูเขาลอยเป็นภูเขาพระอังคารตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา นอกจากภูเขาซึ่งเป็นที่ตั้งของวัดจะมีความศักดิ์สิทธิ์ตามความเชื่อแล้ว ภูเขาพระอังคารยังเป็นแหล่งศึกษาด้านธรณีวิทยาเกี่ยวกับภูเขาไฟและมีความสำคัญเกี่ยวกับโบราณคดี มีทรัพยากรหินที่สำคัญและยังมีทรัพยากรป่าไม้หลากหลายพันธุ์ รวมถึงเป็นแหล่งศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ ศาสนา และวิวัฒนาการในการสร้างศาสนสถานด้วยฝีมือของบรรพบุรุษของชาวอีสานใต้ในอดีตได้เป็นอย่างดีด้วย นอกจากนี้ยังมีหลักฐานที่แสดงให้เห็นว่าบริเวณที่สร้างวัดเขาพระอังคารนี้เคยเป็นพุทธสถานมาตั้งแต่สมัยทวารวดี โดยมีการพบโบราณวัตถุคือใบเสมาหินบะชอลต์ สมัยทวารวดี ซึ่งถือเป็นวัดแห่งเดียวในประเทศไทยที่ปรากฏใบเสมาทำด้วยหินบะชอลต์ โดยใบเสมาเหล่านี้มีภาพสลักรูปบุคคล สลูป ดอกบัว และธรรมจักร สันนิษฐานว่าสร้างขึ้นในราวพุทธศตวรรษที่ 13 -14 อายุประมาณ 1,300 ปีก่อน

พระพุทธรูปรอบมณฑป

ภาพที่ 4 พระพุทธรูปรอบมณฑป

ที่มา : โยโสธรา ศิริภาพระภากร (2566)

สถาปัตยกรรมสิ่งก่อสร้างภายในวัดเขาพระอังคารที่เห็นในปัจจุบันส่วนใหญ่สร้างขึ้นใหม่แทนของเดิมที่ชำรุด ไม่ว่าจะเป็นอุโบสถ ศาลา และอาคารต่าง ๆ ที่มีสถาปัตยกรรมสวยงาม แปลก

Citation : Siriphaprapagon, Y., Krangrit, S., Inthayong, S. and Tubmareng, C. (2023). "Khao Phra Angkarn", A

Buddhist Cultural Tourist Attraction Baan Charoen Suk Chaloe Phra Kiat District, Buri Ram Province.

Journal of Academic Surindra Rajabhat. 1(4) : 79-96; DOI : <https://doi.org/10.14456/jasru.2023.27>

ตา ที่สร้างโดยประยูรต์สถาปัตยกรรมหลายสมัยเข้าด้วยกันอย่างลงตัว ถือเป็นวัดที่สวยงามยิ่งใหญ่อแห่งหนึ่งของจังหวัดบุรีรัมย์ และสิ่งหนึ่งที่เป็นเอกลักษณ์โดดเด่นภายในวัดแห่งนี้คือภาพจิตรกรรมฝาผนังภายในอุโบสถที่เล่าเรื่องราวพุทธชาดกเป็นภาษาอังกฤษด้วย เหตุที่เป็นภาษาอังกฤษเนื่องจากช่างที่วาดภาพเป็นชาวพม่า บริเวณรอบ ๆ อุโบสถมีพระพุทธรูปปางมารวิชัยจำนวน 108 องค์ ประดิษฐานเรียงรายอยู่โดยรอบ อีกทั้งยังมีโบสถ์มหาจินดามณีที่เก่าแก่และทรงคุณค่า ใกล้ ๆ กันมีพระนอนประดิษฐานอยู่อย่างงดงามน่าเลื่อมใส ส่วนภายในวิหารหลังที่อยู่ด้านข้างอุโบสถประดิษฐานพระคันธารราษฎร์และมีรอยพระพุทธรูปจำลองที่ควรเข้าไปกราบสักการะ

ภูเขาพระอังคาร เดิมชื่อ ภูเขาลอย เหตุที่เรียกว่าภูเขาพระอังคาร เพราะตามประวัติเล่าว่า พระธาตุพนม กล่าวไว้ว่า เมื่อ พ.ศ. 8 ได้มีพญาทั้ง 5 ได้นำพระอรังครธาตุของพระพุทธเจ้าไปบรรจุที่พระธาตุพนม จังหวัดนครพนม โดยมีพระมหากัสสปะเถระและพระอรหันต์ 500 องค์ เป็นประธานอีกพวกหนึ่งได้นำพระอังคารธาตุของพระพุทธเจ้ามาประดิษฐานบรรจุไว้บนภูเขาลอย ตามประวัติว่าตามที่พระพุทธเจ้าเสด็จเข้าสู่ปรินิพพานแล้วที่เมืองกุสินารา หลังจากถวายพระเพลิงพระบรมศพแล้ว โทณพราหมณ์ได้แจกพระธาตุไป 8 พระนครแล้ว อยู่มาเมือง ๆ หนึ่งไปขอพระธาตุที่หลังเขาพอดิพระธาตุได้แจกไปหมดแล้ว โทณพราหมณ์ จึงเอาท่อนานทองตวงเอาธาตุพระอังคาร (ขี้เถ้า) ให้มา เมื่อได้พระอังคารธาตุจึงได้เดินทางกลับมาทางทิศอีสานได้ พอถึงภูเขาสูงหนึ่ง คือภูเขาลอย มีรูปลักษณะสวยงามรูปร่างเหมือนรูปพญาครุฑนอนคว่ำหน้า จึงมีความคิดว่าจะนำพระอังคารธาตุบรรจุไว้ที่แห่งนี้ เมื่อลองความเห็นเป็นอันเดียวกันแล้ว จึงได้สร้างสถานที่บรรจุพระอังคารธาตุไว้ที่ไหล่ข้างซ้ายของพญาครุฑและเปลี่ยนชื่อภูเขาลอยเป็นภูเขาพระอังคาร ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ความสำคัญของภูเขาพระอังคาร เป็นแหล่งศึกษาด้านธรณีวิทยาเกี่ยวกับภูเขาไฟและมีความสำคัญเกี่ยวกับโบราณคดี ยังมีทรัพยากรหินที่สำคัญ ทรัพยากรป่าไม้หลากหลายพันธุ์ รวมทั้งยังเป็นแหล่งศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ ศาสนา และวิวัฒนาการในการสร้างศาสนสถานด้วย นำมือนมนุษย์อย่างแท้จริง ในสมัยโบราณของบรรพบุรุษของชาวอีสานได้

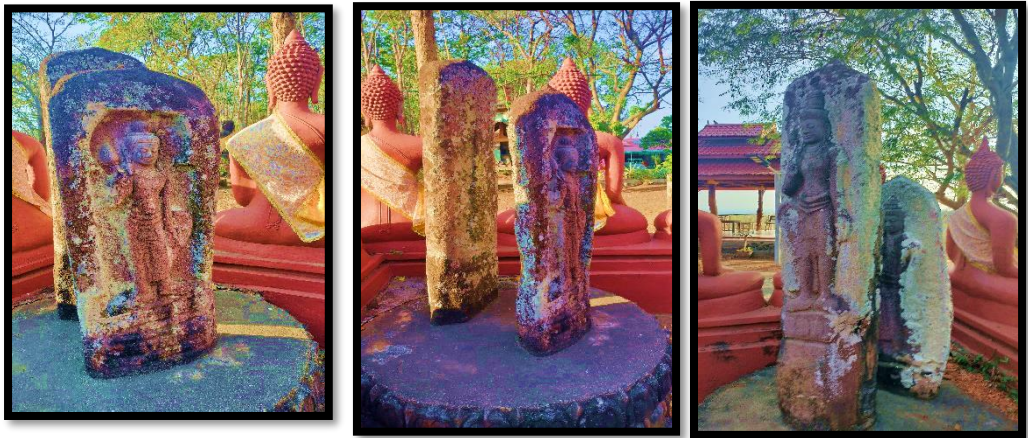
Citation : โยโสธรา ศิริภาพระภากร, สุริยา คลังฤทธิ์, สำเริง อินทยง และชยันะรินทร์ ทับมะเรียง. (2566). “เขาพระอังคาร” แหล่ง

ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมด้านพระพุทธศาสนา บ้านเจริญสุข อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์. วารสารราชภัฏ

สุรินทร์วิชาการ. 1(4) : 79-96; DOI : <https://doi.org/10.14456/jasru.2023.27>

เสมาพันปี

ภาพที่ 5-7 เสมาพันปี ตั้งอยู่โดยรอบมณฑปใจกลางเขาพระอังคาร
ที่มา : ยโสธรา ศิริภาพระภากร (2566)

ใบเสมาโบราณ สันนิษฐานว่ามีอายุราวพุทธศตวรรษที่ 13 -14 ภาพซ้ายมือเป็นเทวรูปยืนถือดอกบัวแต่งกายตามแบบนิยมของคนในยุคนั้น

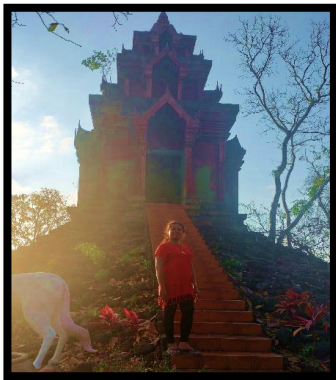
ตำหนักเสด็จปู่วิริยเมฆ

ภาพที่ 8-9 ตำหนักเสด็จปู่วิริยเมฆและใบเสมาหินนำมาไว้ด้านในเพื่อสักการบูชา
ที่มา : ยโสธรา ศิริภาพระภากร (2566)

สรินทรวิชากร. 1(4) : 79-96; DOI : <https://doi.org/10.14456/jasrru.2023.27>

หอนมทปพระพุทธรเจ้า

ภาพที่ 11-12 นมทปพระพุทธรเจ้าและองค์พระพุทธรูปภายในนมทป
ที่มา : ยโสธรร่า ศิริภาพระภากร (2566)

ความงดงามและเป็นเอกลักษณ์ของสถาปัตยกรรมวัดเขาพระอังคาร มีการสร้างนมทปที่ประดิษฐานพระพุทธรูป มานับได้ทางขึ้นสูง ด้านหนึ่งมีบรรยายกาศที่สวยงาม เงียบสงบ

หอนมทปพระศรีอริยมตไตรย

ภาพที่ 13-14 นมทปพระศรีอริยมตไตรยและ องค์พระศรีอริยมตไตรย
ที่มา : ยโสธรร่า ศิริภาพระภากร (2566)

บันไดนาคาสีแดงทอดกายยาวขึ้นไป ภายในมณฑปประดิษฐานพระศรีอริยเมตไตรย พระแก้วมรกตสีแดงสมเด็จพะพุฒาจารย์ (โต พรหมรังสี) หลวงปู่ทวด และรูปเคารพองค์อื่น ๆ เป็นมุมสงบที่สามารถเข้ามาทำวัตร สวดมนต์ และทำสมาธิ เจริญภาวนา สามารถได้เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ และเที่ยวเพื่อเจริญจิตและเจริญปัญญาได้อีกแห่งหนึ่ง

ผ้าภูอัคนีผ้าย้อมดินภูเขาไฟผลิตภัณฑ์ส่งเสริมการท่องเที่ยว

โดยรอบอุทยานภูเขาพระอังคารแต่เดิมเป็นพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์และกลายเป็นพื้นที่สำคัญทางประวัติศาสตร์เพราะมีความเป็นมาและความสำคัญของประเทศไทย ในฐานะมรดกทางวัฒนธรรมของชาติ ในดินแดนแถบนี้แต่เดิมได้กล่าวถึง ความฉลาดของกลุ่มชนแต่อดีตนับพันปี มีการทักทอผ้า (ทรงศักดิ์ ปรางค์วัฒนากุล, 2536 : 55) และเครื่องจักสานจากวัสดุทางธรรมชาติ และเครื่องแต่งกายที่เป็นอัตลักษณ์ของกลุ่มชน จึงกลายเป็นพื้นที่ทางวัฒนธรรมอันล้ำค่า ในปัจจุบันที่นาเรีนรูู้ ในด้านทอผ้าพื้นบ้าน ที่ใช้เป็นเครื่องนุ่งห่ม มีผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากชุมชนท้องถิ่น ได้แก่ผ้าภูอัคนี เป็นหัตถกรรมการถักทอที่ให้บริการผู้มาท่องเที่ยวและจำหน่ายในชุมชนท้องถิ่น เป็นหัตถกรรมที่สามารถสร้างรายได้ และมีชื่อเสียงในชุมชน และจังหวัดบุรีรัมย์ กลุ่มผู้มาใช้บริการทั้งในและต่างประเทศ เดินทางเข้ามา ก่อให้เกิดมูลค่า ทางด้านการค้าผลิตภัณฑ์ชุมชน การท่องเที่ยววัฒนธรรมด้านศาสนา เป็นสินค้าสำคัญของชุมชน ผลิตภัณฑ์เหล่านี้ สามารถนำมาเป็นแบบสากล การสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ได้อย่างหลากหลาย ผ้าภูอัคนี มีความผูกพันและเกี่ยวโยงกับทางด้านวิถีชีวิต สิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่น และภูมิปัญญาที่นำมาใช้ย้อมผ้าภูอัคนี ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงภูมิปัญญาท้องถิ่น การนำภูมิปัญญาที่มีในพื้นที่มาสร้างเป็นจุดดึงดูดและตอบโจทย์การตลาดยุคใหม่และการตลาดจนแนวมีความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งกลั่นกรองจากปรากฏการณ์รอบตัว (ทรงศักดิ์ ปรางค์วัฒนากุล, 2536 : 21) ผ้าภูอัคนี นอกจากจะเป็นเครื่องนุ่งห่มแล้ว ยังเป็นผลงานทางด้านศิลปะอีกแขนงหนึ่งที่บ่งบอกถึงด้านวัฒนธรรม วิถีชีวิตของกลุ่มชนในสังคมนั้น ๆ ความงามที่ปรากฏเป็นลวดลาย ความประณีต มีความชาญฉลาดแสดงให้เห็นถึงภูมิปัญญาท้องถิ่น และอารยธรรมความเจริญของกลุ่มชนที่สืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมการทอ จนเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นความงามของผลิตภัณฑ์นั้นบ่งบอกถึงวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็นความสุนทรีย์ ลักษณะความเป็นอยู่ของท้องถิ่น ประเทศไทยถือว่าเป็นงานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน ที่มีแพร่หลายอยู่ทั่วทุกภาคและในแต่ละภาคก็มีวิธีการและลักษณะเฉพาะถิ่นที่สืบทอดกันมาตั้งแต่โบราณ

Citation : ยโสธรา ศิริภาพระภากร, สุริยา คลังฤทธิ์, สำเริง อินทยง และชัชชนะรินทร์ ทับมะเริง. (2566). “เขาพระอังคาร” แหล่ง

ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมด้านพระพุทธศาสนา บ้านเจริญสุข อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์. วารสารราชภัฏ

สุรินทร์วิชาการ. 1(4) : 79-96; DOI : <https://doi.org/10.14456/jasru.2023.27>

เทคนิคการผลิตมีหลายวิธีผ้าทอพื้นเมืองที่ทอด้วยมือและเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละท้องถิ่น เอกลักษณ์การทอ เกิดจากความชำนาญ แต่สิ่งหนึ่งที่อาจกล่าวได้ว่า เป็นความสามารถที่ตกทอดมาตามสายเลือดและยังคงอยู่ ยังพบว่ามีคนกลุ่มอื่นที่มีความสามารถในการทอ ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น (เริงฤทธิ์ วัฒนศึกษา, 2533 : 37) จากความหลากหลายทางภูมิศาสตร์ของอีสาน มีความเป็นมาทางประวัติศาสตร์และโบราณคดีที่ส่งผลให้อีสานเป็นแหล่งรวมของชาติพันธุ์หลายกลุ่มอันนำไปสู่วัฒนธรรมอันหลากหลาย (ศุภชัย สิงห์ยะบุศย์, 2545 : 40) ปัจจุบันการทอผ้าตามท้องถิ่นต่าง ๆ ที่ได้เปลี่ยนวิถีทางจากการผลิตเพื่อใช้เองภายในครัวเรือนมาเป็นการผลิตในเชิงธุรกิจมากขึ้น จากอุตสาหกรรมครัวเรือนก็ขยายกว้างมาเป็นอุตสาหกรรมในหมู่บ้าน ชุมชน ท้องถิ่นและสู่อุตสาหกรรมส่งออกตามความต้องการของท้องตลาด จากการสืบทอดตามบรรพบุรุษเปลี่ยนมาเป็นการเรียนการสอน จากลวดลายที่ไม่มีแบบแผนกลายเป็นลวดลายที่มีแบบแผน ประโยชน์ใช้สอยถูกประยุกต์เพื่อให้เข้ากับยุคสมัย (ศิริญา หาญไชยชนะ, 2545 : 4-5)

ปัจจุบันมีจำนวนผู้ผลิตสินค้าเพิ่มมาก ส่งผลต่อการกลยุทธการแข่งขันทางการตลาด จากการแข่งขันด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์และราคาสู่การแข่งขันด้านสัญลักษณ์จากความเป็นรูปธรรมมาสู่นามธรรมเนื่องจากเทคโนโลยีสมัยใหม่สามารถออกแบบผลิตภัณฑ์ให้มีรูปลักษณะคุณสมบัติ ทำให้กำหนดผลิตภัณฑ์ได้ง่ายขึ้น ทุกวันนี้ผู้ผลิตมีความพยายามในการให้ข้อมูลมากขึ้น ในขณะที่ผู้บริโภคได้รับข้อมูลที่น้อยลง เมื่อผู้ผลิตปรับมาใช้กลยุทธ์ด้านราคาในการดำเนินธุรกิจแข่งขัน กำหนดราคา ที่สูงหรือต่ำกว่าความเป็นจริงเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ จึงทำให้ผู้ผลิตต้องประสบกับปัญหาด้วยเศรษฐกิจ และกลายเป็นการแข่งขันเรื่องราคาที่ไม่จบสิ้นสุด ดังนั้น ผู้ผลิตในปัจจุบันจึงเล็งเห็นความสำคัญในเรื่องการสร้างเอกลักษณ์ ที่โดดเด่นทางวัฒนธรรมที่เป็นอัตลักษณ์ เพื่อมาสร้างผลิตภัณฑ์แบบใหม่ที่สามารถเป็นตัวดึงดูด ผู้มาใช้บริการมากขึ้นและภาพลักษณ์ตราสินค้า แนวคิดดังกล่าวจึงนำไปสู่การสร้างความแตกต่างที่เกิดขึ้นในจิตใจ ให้ผู้บริโภครับรู้คุณค่าด้านความต่างทางสัญลักษณ์ เป็นความแตกต่างที่เป็นอัตลักษณ์ และยากต่อการเลียนแบบ เป็นวิถีวัฒนธรรมภูมิปัญญาพื้นถิ่น (สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสุรินทร์, 2559 : 23) จังหวัดบุรีรัมย์ ได้กำหนดยุทธศาสตร์ที่เชื่อมโยงกันกับมิติการพัฒนา ด้าน เช่น พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวทางธรรมชาติกับวิถีชีวิต ในพื้นที่มีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่หลากหลายและมีศักยภาพเหมาะในการท่องเที่ยว มีสิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอ ทำให้ในแต่ละปีมีนักท่องเที่ยวจำนวนเพิ่มมากขึ้นชาวไทยและชาวต่างประเทศเดินทางเข้ามาเที่ยวชมมากมาย ดังนั้นจึงเป็นโอกาส

Citation : Siriphaprapagon, Y., Krangrit, S., Inthayong, S. and Tubmarerng, C. (2023). "Khao Phra Angkarn", A

Buddhist Cultural Tourist Attraction Baan Charoen Suk Chaloe Phra Kiat District, Buri Ram Province.

Journal of Academic Surindra Rajabhat. 1(4) : 79-96; DOI : <https://doi.org/10.14456/jasru.2023.27>

ดีที่จะสร้างกระแสการท่องเที่ยวหมู่บ้านที่ผลิตสินค้าผ้าไหม ที่เป็นงานหัตถกรรมที่มีชื่อเสียงของกลุ่มจังหวัดบุรีรัมย์

อัตลักษณ์ของฐานทรัพยากรการท่องเที่ยว

จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่สำคัญมากหลายแห่ง ได้แก่ เขาพระอังคารดินแดนพระพุทธศาสนา และอุทยาน ประวัติศาสตร์เขาพนมรุ้ง แหล่งโบราณสถานปราสาทเมืองต่ำ ปราสาทโคกเมือง ปราสาทบุญชี ปราสาทเขาปลายบัด แห่งที่ 1 ปราสาทเขาปลายบัด แห่งที่ 2 ในบริบทพื้นที่ยังเป็นแหล่งท่องเที่ยวด้านการเกษตรและทางวัฒนธรรมท้องถิ่น และยังเป็นแหล่งผลิตหัตถกรรมชุมชน ยังเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงของจังหวัดบุรีรัมย์ เทศกาลชุมชนท่องเที่ยว นวัตกรรม ชุมชนทอผ้า การประชาสัมพันธ์อัตลักษณ์ และผลการพัฒนาให้เป็นที่ประจักษ์ ชุมชนเจริญสุขแห่งนี้มีชื่อเสียงด้านการทอผ้าที่มีเอกลักษณ์สวยงามวิจิตรเฉพาะถิ่น ผ้าภูอัคนีมีความสวยงามประณีตตามแบบผ้าอีกแห่งหนึ่งของจังหวัดบุรีรัมย์

ภาพที่ 15 ผ้าภูอัคนีลวดลายสร้างสรรค์ (ซ้าย)

ภาพที่ 16 การออกแบบชุดเสื้อผ้าถุง (ขวา)

ที่มา : ยโสธรา ศิริภาพระภากร (2565)

Citation : ยโสธรา ศิริภาพระภากร, สุริยา คลังฤทธิ์, สำเริง อินทยุง และชยันนรินทร์ ทับมะเริง. (2566). “เขาพระอังคาร” แหล่ง

ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมด้านพระพุทธศาสนา บ้านเจริญสุข อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์. วารสารราชภัฏ

สุรินทร์วิชาการ. 1(4) : 79-96; DOI : <https://doi.org/10.14456/jasru.2023.27>

เอกลักษณ์ความโดดเด่นของผ้า

ผ้าภูอัคนี หรือ ผ้าย้อมดินภูเขาไฟ เกิดจากภูมิปัญญาชาวบ้านหมู่บ้านเจริญสุข ที่ได้นำผ้าฝ้ายหรือผ้าไหมไปย้อมกับดินภูเขาไฟ วัตถุดิบจากธรรมชาติที่หาได้ง่ายในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในการย้อมสีผ้าให้ออกมามีสีสวยงามอย่างมีเอกลักษณ์ เพราะหมู่บ้านเจริญสุขนั้นตั้งอยู่ใกล้กับ “เขาพระอังคาร” ซึ่งเป็นภูเขาไฟเก่าแก่ที่ดับแล้ว 1 ใน 6 ลูก ของ จังหวัดบุรีรัมย์ ดินบริเวณนี้เป็นดินที่อุดมด้วยแร่ธาตุจากลาวาภูเขาไฟที่ปะทุออกมาในอดีต ซึ่งนอกจากเป็นประโยชน์ในการเพาะปลูกแล้ว ชาวบ้านเจริญสุขยังคิดค้นวิธีการนำดินเหล่านี้มาใช้อย้อมผ้าอีกด้วย

ลักษณะและลวดลายการทอหรือการผลิต

ขั้นตอนการผลิตสมาชิกกลุ่มทอผ้าฝ้ายผ้าไหม หมู่บ้านเจริญสุข ได้อธิบายให้ฟังว่า ขั้นตอนการย้อมนั้นไม่ยากอะไรเลย เริ่มต้นจากการนำดินภูเขาไฟใกล้ๆ กับเขาพระอังคารมาคัดเศษผงที่เจือปนออกหลักจากนั้นก็นำไปผสมกับน้ำในอัตราส่วน ดินภูเขาไฟ 3 กิโลกรัม ต่อ น้ำเปล่า 10 ลิตร ก็จะได้น้ำดินภูเขาไฟที่มีสีน้ำตาล สำหรับขั้นตอนนี้ หากอยากได้ผ้าสีเข้มก็ผสมน้ำให้น้อยลง หากอยากได้สีอ่อนก็ผสมน้ำให้มากขึ้น

ขั้นตอนต่อไป คือ ขั้นตอนการย้อมสีผ้า โดยจะนำผ้าฝ้ายหรือผ้าไหมที่ต้องการย้อมสี ซึ่งจะใช้ผ้าน้ำหนัก 1 กิโลกรัม ในการย้อมแต่ละครั้ง ลงไปแช่น้ำดินภูเขาไฟที่เตรียมไว้ โดยจะใช้เวลาในการแช่ผ้าทิ้งไว้ประมาณ 8-10 ชั่วโมง ก็จะได้ผ้าสีน้ำตาลเย็นตา สีสนสวยงามตามที่ต้องการ หลังจากนั้นก็จะนำผ้าที่ได้ไปล้างน้ำให้สะอาดแล้วนำไปตากที่ราวและยัดให้ตึง

พัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าไหม อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์

นอกจากนี้ หมู่บ้านเจริญสุขแห่งนี้ยังมีภูมิปัญญาที่จะรักษาสีผ้าให้คงทนด้วยเช่นกัน คือ การนำผ้าที่ได้จากการย้อมดินภูเขาไฟไปต้มกับ “น้ำเปลือกตันประดู่” ซึ่งก็เป็นอีกหนึ่งภูมิปัญญาชาวบ้านในการนำวัตถุดิบที่หาได้จากท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ โดยนำเปลือกตันประดู่มาต้มในน้ำ ซึ่งน้ำต้มจะต้องร้อนแต่ไม่ให้เดือดจนเกินไป หลังจากนั้นนำผ้าที่ผ่านการย้อมดินภูเขาไฟลงไปแช่ประมาณครึ่งชั่วโมง ขั้นตอนนี้จะเป็นการป้องกันการตกสี และในน้ำเปลือกตันประดู่ ยังมียาง และสีที่คล้ายกับสีดินภูเขาไฟ จึงเป็นการเคลือบสีไปในตัว ผ้าที่ได้ จึงเงางามยิ่งขึ้นและไม่ตกสี

ผลิตภัณฑ์ที่มีชื่อเสียงหรือโดดเด่น และมีแห่งเดียวในจังหวัดบุรีรัมย์ การทำผ้าภูอัคนี นับได้ว่าเป็นภูมิปัญญาชาวบ้านที่น่ามหัศจรรย์ ที่นำดินธรรมดา มาสร้างสรรค์ให้กลายมาเป็นสีสนที่งดงามมีเอกลักษณ์ จนเป็นหนึ่งในผลิตภัณฑ์ที่น่าสนใจของ จังหวัดบุรีรัมย์ และยังได้ผ่านการรับรองจากกระทรวงอุตสาหกรรมว่า

Citation : Siriphaprapagon, Y., Krangrit, S., Inthayong, S. and Tubmarerng, C. (2023). “Khao Phra Angkarn”, A

Buddhist Cultural Tourist Attraction Baan Charoen Suk Chaloeam Phra Kiat District, Buri Ram Province.

Journal of Academic Surindra Rajabhat. 1(4) : 79-96; DOI : <https://doi.org/10.14456/jasru.2023.27>

มีแหล่งเดียวในจังหวัดบุรีรัมย์ และได้รับเลือกให้เป็นหมู่บ้าน OVC หรือ OTOP Village Champion ที่ได้รับการสนับสนุนจาก กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย อีกด้วย โดยทางกลุ่มสตรีทอผ้าไหม-ผ้าฝ้าย ในหมู่บ้านเจริญสุขได้มีการพัฒนารูปแบบบรรจุภัณฑ์ที่สวยงามเป็นเอกลักษณ์ เหมาะสำหรับนำไปใช้และเป็นของฝาก และยังเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้ามาเยี่ยมชม ในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเรียนรู้ วัฒนธรรมและวิถีชุมชน เพื่อทำความรู้จักกับกระบวนการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์เด่นประจำท้องถิ่นในทุกขั้นตอน เพื่อเป็นการสืบสานวัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย ที่ควรค่าแก่การรักษาให้คงอยู่อย่างยั่งยืน

ผลิตภัณฑ์ของชุมชนกรณีศึกษาผ้าภูอัคนี ผลการศึกษาชุมชน พบว่า ภาพรวม ผ้าภูอัคนี มีความโดดเด่นสี่ ประเด็น สี่ไม่ตก คือ ความงามจากลวดลายที่มีการจัดวางองค์ประกอบที่ประสานสัมพันธ์กันระหว่างโครงสร้างที่กลมกลืนกับลวดลายธรรมชาติ มีการตัดทอนอย่างลงตัวสอดคล้องกับรูปแบบของผ้าความลงตัวที่พอดีเกิดขึ้นจากภูมิปัญญาที่ผ่านการกลั่นกรองมาหลายชั่วอายุคนและมีการสืบทอดต่อกันมาจนเป็นองค์ความรู้ของชุมชนในการมองเห็นความงามร่วมกัน

ภาพที่ 17 การสัมภาษณ์เทคนิคการออกแบบ (ซ้าย)

ภาพที่ 18 เศษผ้าออกแบบเพิ่มมูลค่า (ขวา)

ที่มา : ยโสธรา ศิริภาพระภากร (2565)

Citation : ยโสธรา ศิริภาพระภากร, สุริยา คลังฤทธิ์, สำเริง อินทยุง และชยันะรินทร์ ทับมะเรียง. (2566). “เขาพระอังคาร” แหล่ง

ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมด้านพระพุทธศาสนา บ้านเจริญสุข อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์. วารสารราชภัฏ

สุรินทร์วิชาการ. 1(4) : 79-96; DOI : <https://doi.org/10.14456/jasru.2023.27>

ภาพที่ 19 ผ้าอัครนิและการออกแบบเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม (ซ้าย)

ภาพที่ 20 รูปแบบผลิตภัณฑ์เพิ่มมูลค่า (ขวา)

ที่มา : ยโสธรา ศิริภาพระภากร (2565)

บทสรุป (Conclusion)

การท่องเที่ยวพื้นที่ต่าง ๆ มักให้มีความตระหนักถึงความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ดานศาสนา มีกิจกรรมทางศาสนา อาทิ ไหว้พระและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เพื่อเป็นสิริมงคลแก่ชีวิต พร้อมทั้งได้รับความรู้ ความเป้นมา ความสำคัญ ยังเป็นการได้เห็นทางศิลปะท้องถิ่น วัฒนธรรมพื้นบ้าน ประเพณีท้องถิ่นของชุมชนรวมถึงมรดกทางวัฒนธรรมภูมิปัญญาพื้นบ้าน กระแสการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจึงได้รับความสนใจเพิ่มสูงขึ้นเนื่องจากแหล่งท่องเที่ยว และมรดกทางวัฒนธรรมของแต่ละพื้นที่ชุมชน พื้นที่ภูมิภาค มีความเป้นเอกลักษณ์เฉพาะตัว ที่ไม่เหมือนกัน เช่น ตำนาน เรื่องเล่า ประวัติศาสตร์ ความเป้นมา ความสำคัญ แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมดานศาสนา ได้เปิดทัศนคติ พร้อมทั้งการได้ร่วมศึกษาไปพร้อมกับนำเที่ยวและสิ่งสำคัญที่นักท่องเที่ยวได้รับ พร้อมความเข้าใจที่สำคัญ ตำนาน ความเชื่อ พิธีกรรม เป้นการศึกษาหาความรู้ในพื้นที่ของชุมชน หรือ ณ จุดเที่ยวที่มีความสำคัญ มีประโยชน์และเป้นจุดยุทธศาสตร์ อาทิ พื้นที่บริการ จุดสำคัญของพื้นที่ พระพุทธรูปสำคัญ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ บริเวณที่มีคุณลักษณะที่สำคัญทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม มีการบอกเล่าเรื่องราวในการพัฒนาสังคม ทางประวัติศาสตร์เป้นผลเกี่ยวเนื่องกับวัฒนธรรม องค์ความรู้ และการให้คุณค่า ด้านสถาปัตยกรรม ใบเสมาพื้นปี ตำนานศักดิ์จุวิริยะเมฆ มณฑป รอยพระพุทธรูปจำลอง เป้นสภาพแวดล้อม ป่าไม้ธรรมชาติ ที่สามารถแสดงออกให้เห็นถึงความสวยงามและประโยชน์ที่ได้รับ สามารถสะท้อนให้เห็นถึงสภาพแหล่ง

Citation : Siriphaprapagon, Y., Krangrit, S., Inthayong, S. and Tubmareng, C. (2023). "Khao Phra Angkarn", A

Buddhist Cultural Tourist Attraction Baan Charoen Suk Chaloem Phra Kiat District, Buri Ram Province.

Journal of Academic Surindra Rajabhat. 1(4) : 79-96; DOI : <https://doi.org/10.14456/jasrru.2023.27>

ท่องเที่ยว ความเป็นอยู่ของชุมชน ในแต่ละยุคสมัย ไม่ว่าจะเป็นสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม ชุมชน ศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่นและผ้าภูอัคนี รวมถึงการบริการนักท่องเที่ยว เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง (References)

กฤษณันท์ แสงมาศ, ยโสธรา ศิริภาพระภากร, สุทัศน์ ประทุมแก้ว, สุรียา คลังฤทธิ์ และสำเริง อินทยุง. (2561).

การพัฒนาระบบ GPS เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมปราสาทโบราณจังหวัดสุรินทร์. สุรินทร์ : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์.

ทรงศักดิ์ ปรางค์วัฒนากุล. (2536). **ผ้าเอเชียมรดกร่วมทางวัฒนธรรม**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ ร่วมกับสำนักส่งเสริม ศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต). (2552). **ชีวิตที่ดีงาม : หลักการทั่วไปของการปฏิบัติธรรม**. [ออนไลน์].

เข้าถึงได้จาก :

https://www.watnyanaves.net/uploads/File/books/pdf/a_fruitful_and_harmonious_life_the_basic_principles_of_dhamma_practising.pdf. สืบค้น 14 มิถุนายน 2563.

ยโสธรา ศิริภาพระภากร, พระสำเริง อินทยุง, สุพัตรา วยะสุน, สุทัศน์ ประทุมแก้ว และสุรียา คลังฤทธิ์. (2562).

การส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวตามเส้นทางแสวงบุญในมิติทางศาสนา : กรณีการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมด้านศาสนา วัดโยธาประสิทธิ์ ตำบลนอกเมือง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์. ในการประชุมวิชาการระดับชาติการท่องเที่ยวและการโรงแรมร่วมสมัย ครั้งที่ 6 “ท่องเที่ยวโรงแรม รวมเสริม รวมสร้าง รวมสมัย”. 6 มิถุนายน 2562. หน้า 278 -286. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

เริงฤทธิ์ วัฒนศึกษา. (2533). การเปลี่ยนแปลงการผลิตผ้าไหม : ศึกษาเฉพาะกรณีเขตสุขาภิบาลชนบทอำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น. ปริญญาานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.

วนิดา ขำเขียว. (2558). การท่องเที่ยวเชิงแสวงบุญทางพระพุทธศาสนา อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี. **วารสารศรีนครินทรวิโรฒวิจัยและพัฒนา (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)**. 11(21) : 123-134.

ศิริกัญญา หาญไชยชนะ. (2545). **เส้นสายลายไหม**. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ.

ศุภชัย สิงห์ยะบุศย์. (2545). รูปแบบศิลปะและการจัดการผ้าทอที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งและการพึ่งตนเองของชุมชนท้องถิ่น : ศึกษากรณีผ้าไหมแพรวาสายวัฒนธรรมผู้ไทจังหวัดกาฬสินธุ์. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสุรินทร์. (2559). **สรุปโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวเส้นทางแสวงบุญในมิติทางศาสนา จังหวัดสุรินทร์ ประจำปีงบประมาณ 2558**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <https://www.m-culture.go.th/surin/images/Book/Sawangboon.pdf>. สืบค้น 14 มิถุนายน 2563.

Citation : ยโสธรา ศิริภาพระภากร, สุรียา คลังฤทธิ์, สำเริง อินทยุง และชยันะรินทร์ ทับมะเริง. (2566). “เขาพระอังคาร” แหล่ง

ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมด้านพระพุทธศาสนา บ้านเจริญสุข อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์. **วารสารราชภัฏ**

สุรินทร์วิชาการ. 1(4) : 79-96; DOI : <https://doi.org/10.14456/jasru.2023.27>

